СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 101. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 2 травня 1930. VOL. XXXVIII. No. 101. Jersey City, N. J., Friday, May 2, 1930. THREE CENTS.

ГУВЕРОВИ ПРЕДЛОЖЕНО МОРСЬКИЙ ДОГОВІР

РОБИНЗОНА ВИТАЮТЬ ОВАЦІЙНО В СЕНАТІ.

ВАШИНГТОН. — Вручення морського договору президентови Гуверови відбулося без усяких парад. Навіть військові відпоручники були вбрані по звичайному. Ця обставина має означати, що маємо до діла з дійсним мировим договором.

Сенатора Робинзона повитали з його поворотом з Лондону в сенаті дуже сердечно й з того вносять, що договір буде сенатом ратифікований.

Щодо договору Робинсон сказав таке: З договором чи без нього треба Злученим Державам розбудовувати фльоту. Та краще мати договір, бо тут зазначена для трох найбільших держав границя, як далеко може сягати розбудова.

Коли Злучені Держави держатимуться того договору, то прийдеться їм видавати на розбудову фльоти по $100,000,000 річно на протязі 6 літ.

ПОЛІЦІЯ ГОТОВА НА ВСЯКИЙ ВИПАДОК.

НЮ ЙОРК. — Вже зрана панує в місті великий рух. Ветерани організують свій патріотичний похід, а комуністи готуються до свого. Крім того збирають свої сили соціялісти.

Поліційний комішенер Гвейлен надіється, що всьо перейде в спокою, але для вдержання ладу призначив на Юніон Сквер 1,000 полісменів з машиновими крісами. Крім того видано спеціяльний приказ, звернений до всіх 18,000 полісменів, котрі мають бути на поготівлю в дні першого мая від 4 години пополудні аж до 8 години рано на слідуючий день.

ВЯЗНІ ПІДДАЛИСЯ.

КОЛОМБОС (Огайо). — Девятьдневна пасивна резистенція, 1,050 вязнів закінчилася. Вязні кажуть, що вони вийшли з пасивного опору побідно, бо хоч вязничного директора П. Е. Томаса не усунено, то його обовязки виконує полковник Роберт Е. Горбіч, котрому вязні піддалися.

Вязнів поділено. Одну частину, яка мала вести провід у бунті, задержано в старім будинку, а решту виведено на поле, де вона мешкає в шатрах, окружених електричними колючими дротами й бережених народною гвардією.

РЕВІЗІЯ В СТУДЕНТСЬКІМ ДОМІ.

НЮ ЙОРК. — Прогибіційний адміністратор Морис Кембел продовжує свою діяльність. Недавно наробив він розголосу заарештованням гостей у ресторані „Галивуд", а тепер зробили його агенти наїзд на студентський дім на 22 Іст 38 улиці. Агенти удавали через кілька днів студентів, синів богатих родичів з Каліфорнії. Досі не вислідження, звідки вони дістали легітимації, на підставі яких впущено їх до льокалю клюбу. Агенти справилися з ревізією дуже скоро, а робили все тихцем, що студенти навіть не знали, що сталося. Агенти забрали 101 фляшок алькогольних напитків та арештували 5 осіб з обслуги.

ВЗАЇМНО СЕБЕ ВИНИЩУЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Невідомі бандити забили револьверовим вистрілом Герри Блока, коли він вертав над раном до дому. Забили його в хвилі, коли входив до елевейтора.

Блок був власником нічного клюбу. Давніще стояв близько бандитів і сам просидів довгий час у тюрмі. А тепер не хотів дальше кооперувати з бандитами і ділитися з ними зисками. Зате й пішов зі світа.

ПАРКЕРА ГОТОВІ ЗАТВЕРДИТИ.

ВАШИНГТОН. — Така є ситуація, що номінація Паркера членом Найвищого Суду може бути затверджена сенатом більшістю трох або чотирох голосів.

ПІМСТИЛАСЯ НА БІЛИХ.

НЮ ЙОРК. — Миссис Ела Е. Морис мешкає в Брукліні в гарнім домі при 54 Мідвуд улиці. Вона захотіла взяти рентівника, але сусіди цьому спротивилися, бо в тій секції мешкають тільки самі родини. Суд станув по стороні сусідів.

Тоді Миссис Морис оголосила, що її дім є на винайм або на продаж, але тільки для Нігрів. Тепер подає, що вже винаяла дім Ніграм. Додає, що Нігри мають опустити дім на случай продажі дому. В той спосіб думає Миссис Морис зробити добрий бизнес і стати сензацією своєї околиці й газет.

РЕКОРД НА БЕЗМОТОРОВІМ ЛІТАКУ.

СЕН ДІЕГО. — Джек Берстов осягнув летунський рекорд на безмоторовім літаку, бо літав у воздусі 15 годин і 13 мінут. Та офіціяльно не признають його рекорду, бо він літав без барографу.

БРАК ДОБРИХ ПРІЧЕРІВ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — На Загальних Зборах презбитерянської церкви піднесено справу кваліфікацій проповідників. Стверджено, що замала платня відтягає від того становища здібніших людей, а притягає таких, які не мають відповідного теольогічного образовання. Майже одна четвертина проповідників саме не має такого образовання.

ВИКОРИСТОВУЮТЬ ЖІНОК І ДІТЕЙ.

БОСТОН. — Е. Гвитмен, заступник президента бавовняної компанії „Вилієм Гвитмен Компані", говорив перед бавовняними промисловцями, що на Полудні руйнують цілий бавовняний промисел, бо вживають до нічної фабричної праці жінок і дітей.

У. Н. СОЮЗ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ НЕПРИЗНАВАННЯ УКРАЇНЦІВ

ВИСИЛАЄ ПРОТЕСТ ДО ЛІГИ НАРОДІВ ПРОТИ ЗАЧИСЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ІМІГРАНТІВ МІЖ РОСІЯН.

Український Народний Союз вислав до Ліги Народів у Женеві такий телеграфічний протест:

Commission Consultative pre de Haut Comissaire,
De La Societe Des Nations,
Geneve, Switzerland.

Ukrainian National Association, the oldest and largest Ukrainian organization in America, which unites thirty six thousand Ukrainian immigrants, which has been in existence for thirty-seven years enters a solemn protest against the practice of Council of League of Nations to designate the refuges from Ukraine as Russians, and hope that the Council will change its practice in accordance with the principle of nationality.

Nicholas Murashko, President;
John Kashtaniuk, Secretary.

Ліга Народів на днях вирішує питання, яку державну приналежність подавати іміґрантам з України на пашпортах, які будуть видані для так званих утікачів з бувшої російської імперії („нанзенівських пашпортах").

„Обєднання Українських Організацій" вислало тудиж таку телеграму:

United Ukrainian Organizations of the United States has learnt with great dismay that Council of League of Nations refuses to issue for refuges from Ukraine passports designating them as Ukrainians, but still adheres to old practice of heaping indiscriminately all nationalities of late Russian empire into one class of "Russians." It would be astonishing indeed if League of Nations, which was intended to be protector of rights of nationalities, were to be used by oppressors of non-Russian nationalities of former Russian empire to deny right of national name to those who recognize themselves as Ukrainians. We expect League of Nations to disregard Russian imperialistic claims and stand for right of self-determination of all races.

Emil Revyuk, President;
Luke Myshuha, Secretary.

ДИВНА ДИПЛЬОМАТІЯ.

У Лондоні стало відомо, що післанець єгипетського правительства зовсім не сідав у літак у Каїрі, щоби доставити важні документи єгипетській делегації в Лондоні. Загальна опінія така, що всю історію з його зникненням вигадала сама делегація, щоби виграти час у переговорах з урядом Англії, бо вона ще не готова до закінчення їх.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД У ЛІДІ.

Гнат Врублевський у Ліді мав гарненьку служницю, з якою утримував ближчі зносини. Коли служниця завагітніла, Врублевський хотів за всяку ціну позбутись непотрібного клопоту і проганяв її з дому, даючи на дорогу аж 100 золотих. Але бідна служниця не хотіла і не могла покинути батька своєї дитини за 100 золотих. Тоді Врублевський випровадив її на поле і бритвою підрізав горло матері своєї дитини. Справа виявилась і Врублевський опинився перед судом, який на днях засудив злочинця на кару смерти через повішення.

ЛЮБИТЕЛІ ПИВА МУСЯТЬ ПЛАТИТИ БІЛЬШЕ.

Від 1 травня любителі пива в Манітобі мусять платити по 25 центів за фляшку пива, яку схочуть випити в „парлорі". Є се наслідок ухвали сойму, яка вибрала податок від пива фляшками за спосіб збільшення доходів провінції о 100,000 долярів. Досі ціна фляшки пива в „парлорі" була 20 центів.

АРЕШТУВАННЯ РАДНИКА АМБАСАДИ СРСР.

Тел. Уніон повідомляє з Москви, що дотеперішнього радника большевицької амбасади в Ковні, Рабіновича, арештували агенти ДПУ на большевицько - латвійському кордоні та відставили під сильною ескортою до Москви. Рабіновичеві грозить кара смерти.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

Заходом Американсько-Української Радіо-Організації в Ню Йорку відбудеться концерт української музики у неділю 4-го травня в 3-ій годині пополудні на радіо-стації WGBS (600 кс.) (Линколн готель, Ню Йорк).

1. Вічний революціонер, муз. Лисенка, виконає музичний квартет:
   Скрипка .... В. Чосник
   Челло .... В. Вдовяк
   Бенджо .... І. Давиденко
   Пяно .... М. Штембер
2. І. Карі очі, муз. Бонковського, ... Сопранове сольо; ІІ. Джигун, народня пісня .... В. Барчанівна
3. І. Тихесенький вечір, муз. Стеценка .. Тенорове сольо; ІІ. Соколи, Соколи (Марш Соколів) ...... І. Давиденко
4. Скрипкове сольо, В. Чосник
5. І. Прийде пора .... І. Ой піду я по пороші; народні пісні, Альтове сольо .... Л. Ординська
6. І. „Човник" з акомпан. гітари .... Дует: ІІ. По дорозі жук, жук з оркестрою В. Барчанівна та .... І. Давиденко
7. І. Ой Дніпре мій, Дніпре; ІІ. Гетьмани, гетьмани, сольо - басове: протоєрей П. .... Корсуновський
8. І. Чорна хмара у діброві; ІІ. Український танець; виконає тріо:
   Скрипка .... В. Чосник
   Челло .... М. Вдовяк
   Пяно .... М. Штембер

—o—

ЦИГАНИ КРАДУТЬ ДІТИ.

Перед кількома тижнями в Ессені зник загадковим способом 7-літний хлопець із Ессену Константин Ґінтер і поліції довгий час не вдалось хлопця відшукати. На днях у місті Гехсті явилась циганська валка і до одної пані підійшов малий „циганчук" і просив її дати знати поліції, що він називається Константин Ґінтер та що цигани вкрали його в Ессені. І хоч цигани схопили зараз хлопця і побили його, замкнули в будку воза, то жінка повідомила поліцію, циганів задержано а хлопця віддано родичам, а винновників арештовано.

ВБИВ ДВОЄ ЛЮДЕЙ.

У Микулині (пов. Золочів) у ночі з 8. на 9. квітня господар Босак викликав із хати свого сусіда Мик. Шимкова та пішов із ним у ліс. У лісі добув нечайно зза пояса сокиру й убив Шимкова. Опісля Босак вернув до хати Шимкових і сказав жінці вбитого, що її чоловік потребує її помочі. У лісі Босак таксамо вбив і жінку. Зверги вбийник вернув ще раз у хату Шимкових і сокирою поранив чоловіка, що там ночував. Хто зна, скільки ще згинуло було людей з рук Босака, коли б не 5-літний синок убитих, що з жаху вискочив крізь вікно та прикликав сусідів. Тяжко раненого перевезли до шпиталю, а вбийник утік. Поліція веде слідство.

ЛОВИВ РИБУ ДИНАМІТОМ.

У Будзанові (пов. Теребовля) 27-літній Франко Пухняк ловив уже довший час рибу в Сереті так, що приголомшував її вибуховим матеріялом. Коли останнім разом вибрався до Скоморох над Серетом і хотів вкинути в ріку фляшку повну вибухового матеріялу та запалював льонт, фляшка вибухнула й обірвала Пухнякові обі долоні, поранила його в груди, лице та ноги повище колін. Пухняка відвезли до шпиталю в Чорткові.

55 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ НА ПЕНСІЇ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ.

Міністер пенсій і національного здоровля д-р Кінг сказав в промові в Оттаві, що Канада видасть сього року на пенсії та лічення бувших жовнірів 55 міліонів долярів.

ТРАГІЧНА ПРОГУЛЬКА ЧОВНОМ.

Одно товариство уладило собі прогульку човном по ріці Варті. Коли човен находився на середині ріки, одна з жінок почала колисати ним. Наслідок був такий, що човен перевернувся догори дном і дві жінки та двох мущин, що були вбрані в тяжкі футра, втопилися. Виратувано тільки дві особи.

МОСКОВСЬКА ПРЕСА ЩЕ ДАЛІ НАПАДАЄ НА ПОЛЬЩУ

УВАЖАЄ ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВИНУВАТИМ ЗА БОМБУ В РАДЯНСЬКОМУ ПОСОЛЬСТВІ. УРЯДОВЕ СВЯТКУВАННЯ ПЕРШОГО ТРАВНЯ.

МОСКВА (СССР). — Большевицькі газети вже не так гостро, як перше, нападають на Польщу за бомбу, яку знайдено в радянському посольстві у Варшаві. Лише „Комсомольська Правда" далі завзято нападає на польський уряд за те, що він не охороняє російського посольства так, як большевики охороняють польське посольство в Москві. Не зважаючи на напади газет на Польщу, перед польським посольством у Москві не було жадних ворожих демонстрацій, бо його тепер охороняють ще пильніше, ніж охороняли раніше.

Приготовання до святкування першого травня в Москві велися на широку скалю. Доми й вулиці удекорували червоними прапорами й червоною матерією та ріжними комуністичними плякатами. Скрізь по вулицях та на будинках влаштовано спеціяльні електричні світляні ефекти. Але все те взяте разом далеко менше від того, що кождого вечера можна бачити в Ню Йорку на Таймс сквері.

До Москви прибувають делегації від робітників з усіх сторін Росії. Уряд заборонив на три дні продажу горівки й оголосив 1 та 2 травня святами. На Червоному сквері в Москві уставлено великі побільшувачі голосу, щоби розносити промови комуністичних промовців.

НАГОРОДА ЗА ВИКРИТТЯ ВИНУВАТИХ.

ВАРШАВА (Польща). — Польське правительство призначило 5,000 злотих нагороди тому, хто видасть винуватих у підложенню бомби до будинку радянського посольства. До цього часу поліція не попала на жадні сліди змови проти радянського посольства.

Напівурядова газета „Газета Польська" продовжує відповідати радянській пресі за напади на польське правительство. Ця газета говорить, що польське правительство веде енергійне розслідування в справі бомби й взагалі виступає енергійно проти ворогів радянської влади. За те газета домагається, щоби радянський уряд ужив заходів для припинення комуністичною пресою шкалювання польського народу, що вона весь час робить.

АРЕШТУВАЛИ КОМУНІСТИЧНИХ АГІТАТОРІВ.

ПАРИЖ (Франція). — Перед днем першого травня паризька поліція арештувала 22 чужинців, комуністичних агітаторів та організаторів, які готувалися врядити першотравневі демонстрації. Республиканській гвардії наказано охороняти своїми патрулями вулиці столиці.

Крім того до Парижа привезено з инших міст значні військові частини, які розташовано на площах у стратегічних місцях, щоби в разі потреби їх можна було легко перевезти тяга́ровими автами до місця призначення. Такі самі заходи поороблено й в инших більших містах Франції та в індустріяльних районах.

ГОТУЮТЬСЯ АРЕШТУВАТИ ГАНДІ.

ЛОНДОН (Англія). — Тут стало відомо, що правительство Індії готується арештувати Ганді, який проклямував активну боротьбу з бритійським пануванням в Індії та провадить цю боротьбу. Приміер-міністер Мек Донелд, після наради з міністрами та з королем, повідомив віце-короля Індії Ірвіна, що правительство Англії підтримає його в усіх заходах, які він вважатиме потрібними поробити проти Ганді та його сторонників.

Мек Донелд добре розуміє, що арешт Ганді викличе гострі атаки проти його правительства зі сторони лівого крила Партії Праці, а також викличе більшу активність серед сторонників Ганді. Та він вважає, що менше ризико для його правительства й для інтересів Великої Британії, коли буде арештований Ганді, ніж дозволяти йому продовжувати далі свою роботу. Арештовання Ганді можна сподіватися кождої хвилини.

ІТАЛІЯ БУДУЄ ВЕЛИКУ ФЛЬОТУ.

РИМ (Італія). — Правительство ухвалило приступити ще в біжучому році до будови 29 нових воєнних кораблів. Загальна поємність цієї нової фльоти буде виносити 42,000 тон, а будова її коштуватиме 40,000,000 долярів.

Цю програму розбудови італійське правительство ухвалило після доповіди морського міністра про морські сили европейських держав. Серед нових бойових одиниць будуть великі й малі кружляки та 22 субмарини ріжних розмірів. Лише цими днями в Італії на воду спущено кілька нових воєнних кораблів загальної поємности 30,000 тон.

ЗАВОРУШЕННЯ В ЛОДЗІ.

ВАРШАВА (Польща). — Натовп безробітних, яким припинено видавати допомогу з асекураційного фонду на випадок безробіття, урядив демонстрацію проти будинку, в якому міститься уряд цієї допомоги. Перед натовпом появилося кількох комуністів, соймових послів, які почали виголошувати промови, підюджуючи безробітних проти уряду й поліції.

Це привело до сутички між безробітними та поліцією, яку обкидано камінням. Коли впало кілька стрілів зі сторони безробітних, поліція арештувала комуністичного посла до сойму Царського, обвинувачуючи його в стрілянню в неї. Згідно з польською конституцією посла завжди можна арештувати на місці його кримінального вчинку. Крім того арештовано багато комуністичних лідерів не лише в Лодзі, але й в инших місцях.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сиτі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МАДЯРОНСЬКЕ ГАЙВОРОННЯ

Ідемо, бо пси брешуть. До такого заключення можна би дійти, колиб хто хотів застановитися над тим, що це за причина, що „Американскій Русскій Вестнік" повів такий завзятущий наступ на українську ідею. Видно, що та ідея мусить набирати сили й серед Закарпатських Українців, бо інакше не було би потреби з нею боротися. І то боротися в такий розпучливий спосіб, що позбавляє воюючих такту й достойности в поведенню, коли висміваеться саму українську назву, а Українців не називається інакше як „безличними".

Разом з Христовим воскресенням „Амер. Русскій Вестнік" воскресив „русскість" Закарпатської України, а тепер під Провідну неділю поховав українство. Річ ясна, що поховав тільки пером і на папері, в редакційній статті, затитулованій „УКРАЇНІЗМ КОНАЄТ".

Радується він, що підняв „острий меч проти ворожаго українізма, котору заразу безлічні українци і наші українофіли хотіли би на карк зваліті нашему карпаторусскому народу так тут в Америкі, як і во старом краю." І сердиться, що Українці і їх прихильники намагаються, „чтоби наш карпаторусскій народ і протів єго волі покрестіті моглі на чужое імя і натягнути на него артифіціяльний, ложний українській плащ."

Бідні наші браття знад Тиси чи зпід Верховини десь добре пріють, як вчитуються в ті „артифіціяльні" розумовання й ту „артифіціяльну" мову, річ ясна, „настоящу русску". Та може вибавлять їх з клопоту тут роджені їхні діти та пояснять їм, що „артифіціяльний", це певно перекручене англійське „ARTIFICIAL", що по нашому означає „штучний". Ну, а як доглупаються до слова „штучний", то вже нитка по нитці дійдуть до клубка. Тай подумають собі: Гей, та хто це властиво ховається під „артифіціяльний плащ": Українці, чи мадярони? Українці завжди обстоювали права й свободу бідного, простого народа. Українські поети, патріоти й учені відкинули всяку „артифіціяльну" тарабанщину, а впровадили до письменства просту, хлопську мову. Українці сиділи по австрійських і московських тюрмах за страйки, які організували, щоби поліпшити долю українського селянина. Українці студенти покидали Галичину, а йшли до чужих шкіл, бо не хотіли ходити до польського університету. Українці підняли зброю й кервавилися за Соборну Україну, до якої вчисляли й Закарпатську Україну, оплативши ту ідею сотками тисяч жертв крови. А мадяронські ренеґати дерли з нашого бідного брата останню шкуру й встидалися та й досі встидаються навіть говорити в себе по домах мовою тих, хто їх кормить. Ще й досі говорять по мадярськи, бо та одинока мова не є для них „артифіціяльною", а тільки — їх природною мовою.

О. Сновида.

НАУКА ХАРКІВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Моска не посідається з радости з приводу того, що „скрутила карк" українській „контрреволюції". Але — за радістю чується трівога і сум. Трівога, що хоч 45 посаджено на лаву обжалованих, то міліони їх сторонників розкинуто по цілій країні... Міліони, готових зачати наново!

Який є білянс українського процесу в Харкові? Большевики хваляться, що сей процес се — компромітація українства. Чи справді так?

Певно, слабі є люде, і дехто з арештованих, прибитий терором, вирікався своєї „вини" і „каявся" у своїх „гріхах" перед Росією. Але на загал для когож сей процес був компромітацією?

Передусім і виключно — для Росії! Бо **поперше:** коли який режім по десятьлітним істнованню „відкриває" в країні, в якій панує, широко розгалужений, величезний заговір проти себе, — то се є компромітація для сього режиму! **Подруге,** коли в сей заговір втягнуті всі верстви людности, цілий цвіт нації, професори академії, университетів, студенти, діячі автокефальної церкви, письменники й кооператори, — то се є компромітація для російського режиму на Україні. Добрий се мусів бути режім, коли ціла інтеліґенція країни не могла з ним зжитися!

Потрете, хто є ті обжаловані? Се не є фахові революціонери; фахових революціонерів розстрілює Москва **без слідства й суду,** без розголосу. Отже на харківськім процесі були не фахові революціонери лише **стара українська гвардія** старих — ще царських часів — культурні просвітянські діячі, люде компромісового успосіблення, многі (як Єфремов) переконані федералісти, сторонники державного співжиття з Росією. І коли **такі люде** знаходять для себе одинокий вихід — тікати в революційне підземелля, коли **такі люде** договорюються до пропаґанди терору, — то дійсно сей режім є дико нелюдський! То дійсно се є компромітація для режиму! То дійсно в рамах сього рожиму нема місця для якоїнебудь леґальної діяльности.

Почетверте, — большевики хвалилися й хваляться, що запровадили на Україні „українізацію". Тепер показується, чого варта була та українізація! З нею могли витримати тільки большевицькі наймити, тільки ті, що чоботи вміли лизати Москві, — от такі Яворські, Коряки, Хвилі, Чубарі та Любченки. Тіїж, у котрих не перестало битися українське серце, ті — як показав процес — воліли наражати себе на тюрму, шибеницю і смерть, аніж працювати в отій „українізації".

Большевицька Москва гадала, що за ціну дрібних уступок (в мові, у видавництвах) удасться їм відвічати Українців від мрій про незалежність, і зеднати їх з російською державністю.

І завелися! Бо процес показав, що Українці на своїй землі не продадуть за миску сочевиці своїх прав бути (а бодай хотіти бути!) панами на своїй землі. В тім, що процес виявив незнищимість протиросійських настроїв на Україні, — і є величезна компромітація Москви!

Попяте: в тім, що цілий світ довідався з харківського процесу, що **ціла Росія сидить на Україні мов на вулкані,** мов в завойованім краю, — лежить теж страшна компромітація Росії!

Ось ся компромітація, величезна компромітація Росії як імперії, як держави, що не вміє зеднувати собі серця підвладних народів, — і то в очах цілого світу, — **і є безпосередній і найважніший наслідок харківського процесу.**

Означає сей процес передусім **упадок престижу Росії на Україні,** а подруге — **загострення російського окупаційного режиму.** Українізація „піде в дубину", а натомісць пройде в його чистій формі — окупантський режім. Україна входить в новий грізний період свого розвитку. Але бодай не буде баламуцтва. Бодай так і буде окупація зватися окупацією, а гноблення гнобленням!

А чи не здушить засуд енерґії народу? На те хай відповість щоденна хроніка російських ґазет про масові акти терору і масові бунти людности України проти аґентів російської влади.

Останній курс Сталіна і остання нагінка на українство лише скріпить сей відрух, лише більше скомпромітує на Україні російську державну ідею.

Освячена кровю тисячок мучеників ідея незалежности стане живучою, як ніколи.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ФРАНЦУСЬКІ ТУРБОТИ.

Французькі ґазети знова розписуються про занепад родючости французького народа. Знова пишеться довжезні плачі про те, як підупадає приріст населення Франції, а як зате підноситься число населення у ворогів Франції, в Італії й в Німеччині. Знова закликається французький уряд, щоби він щось зробив у тій справі.

Що може зробити в тій справі французький уряд?

Заким відповісти на се питанне, можна спитати вперед, чи справа мається так зле, як кричать французькі шовіністи? При ближчім розгляді показується, що плодючість Франції показується нижчою в порівнанню з плодючістю Франції до 1863. року, але не нижчою від плодючости Франції після того року.

Далі ся занепадаюча французька плодючість не гірша зовсім від анґлійської або шведської, а ані Анґлія ані Швеція не нарікає на занепад свого населення.

В ЧОМУ ФРАНЦУСЬКИЙ КЛОПІТ І ДЕ ЙОМУ ЗАРАДА.

Клопіт Франції лежить у тому, що в неї число смертий так перевисшає число вродин, як у ніякому краю північної або західної Европи. Від чогож тепер у Франції така висока смертельність і що тут може зробити уряд?

У Франції незвичайно висока смертність серед немовлят. Богато смертям можна би запобігти, однак, ріжними гиґієнічними мірами, дбаннєм за поліжниць та немовлят. Смертельність серед „незаконних" дітий можнаби зменчити через заведення кращої законної охорони для них.

УРЯД І ДОЩ.

Поза тим однак Французи безпотрібно чіпаються свого уряду. Богато смертий дітий походить з того, що Французи не люблять дітий. Що на се може зробити уряд? Як він може вщіпляти любов до дитини? Післати родичів до шкіл?

Отже велика частина сього вигукування на уряд се просте дітвацтво. Те саме дітвацтво, яке проявляється в кождого народу, коли він жде від уряду того, чого він зробити не може, та винує його за те, чому він не може запобігти. Як сей Італіянець в анекдоті: „Ну й дивіться, знова дощ! Просто, від коли Італія добула собі самостійність, від тоді ми навіть порядної погоди не маємо!"

БОМБА В БОЛЬШЕВИЦЬКІМ ПОСОЛЬСТВІ.

Дим з бомби в московськім посольстві у Варшаві ще не вступився. Він ще далі крутиться й смердить.

Москалі та московські наймити далі закликають Поляків, щоби вони відкрили заговірників, які підложили бомбу, і вони виразно показують, де тих заговірників шукати. Вони кажуть, що заговірники мусіли вийти зпомежи ворогів большевиків, з російської або української іміграції.

Поляки запевняють Москалів, що вони шукають заговірників. І зовсім природно: коли в Польщі має бути підложена бомба, то вона має бути підложена „стжельцами" і то за відомістю польського уряду. Як хтось тут сміє підкладати бомби без нашого відома? — кричить польський уряд, і шукає.

Та заким він найшов виновника, уряд дав розслідити бомби й показується, що більше жарт, як справдішна бомба. В бомбі був чорний порох, до купна котрого не треба навіть дозволу. Бомба не потрафилаби навіть розвалити муру, а не те, що вибити всіх московських послів, як щурів, як се запевняє Москва. Чи не був се „пріма апріліс", „ейприл фул"? І чи не підложили сю бомбу самі Москалі?

Бомба не вибухла і якби була вибухла, то булаби наробила тільки гуку й смороду, але два „уряди" тепер за чуби водяться, кричачи: То ти тут наробив смороду! Ні, то не я! То ти!

МОСКВА СУДИТЬ УКРАЇНЦІВ.

Допит Старицької-Черняхівської.

Любченко: ...Хто був, коли Єфремов давав доручення?

Ст.-Черняхів: Була і я.

Любч.: От ви і тут і в зізнанню вживаєте терміну „Українська нація", „Українська культура", „Українська інтеліґенція", „Український народ". Що ви під цим розумієте?

Ст.-Черняхів.: Всіх тих, що живуть на українській землі.

Любч.: Це так, але, очевидно, у цього народа існують ріжні соціяльні ґрупи?... Ви посилаєтесь увесь час на стару дореволюційну роботу українську та на стару інтеліґенцію. Ваш батько був поміщик?

Ст.-Черняхів.: Поміщик.

Любч.: А муж?

Ст.-Черних.: Син поміщика.

Любч.: От бачите! Все поміщики: Драгоманів — дворянин, Чикаленко — поміщик, Семиренко — селянин, тільки міліонер. Я думаю, що не всіх селян можна вважати за міліонерів. Селяни — народ реальний, і коли ви скажете, що всі згодом будуть міліонерами, то не повірять. Про цього Семиренка Чикаленко розповідав, що дякуючи невпинній праці та ощадности, на 1918 р. мав до 10 міліонів карбованців. Відносно цього Семиренка Чикаленко розповідав, як він одержав спадщину, як дехто опротестовував його документи, виходить — поміщик, мав цукрові плянтації. Так як гадаєте, всі Українці однакові?

Ст.-Черних.: Ні, не всі.

Любч.: Читає видержку з неопублікованих спогадів Кістяковського про його враження од праці українських селян на поміщицьких плянтаціях до революції. (Іронізує). В обід музика й танці, ввечері музика й танці, можливо, що й до рана, як би не було заборонено поміщиком... Чи можна повірити, що після 15-ти годин праці люде танцювалиб аж до рана? Виявляється, що це було зроблено для того, щоб похвалитися перед гостем (Кістяковським). Бачите, яка ділектика?

Та якже констатуєте ріжність інтересів?

Ст.-Черних.: Так! Коли ви зачитали те, що мало бути опубліковано, як ви самі говорите, по волі автора аж через 100 років після його смерти.

Любч.: Так ви про це довідалися лише з щоденників С. О. Єфремова та Кістяковського?! — Що ви говорите? Я не чую!

Ст.-Черняхів.: А я мовчу.

Любч.: Знову накидається на Чикаленка, як він стояв за викуп землі, як впливав на редакцію ґазети, що її утримував. Семиренко, Леонтович, Чикаленко були видавцями ґазети, що крім завідування фінансовою частиною справи мали право входити і в редакційні справи. Матушевського хотів мати за редактора, як дуже лагідну людину. Таким чином Чикаленко хотів протистояти поглядам Грінченка та С. Єфремова, що під впливом російського народництва висловлювались за віддачу землі селянам без викупу, до чого не могли спокійно ставитися, такі селяне, як Семиренко. Так от бачите, яким був Чикаленко!

Ст.-Черних.: Хоч мій батько був поміщик, але спитайте, куди пішли його гроші?...

Любч.: Мене не цікавить ваш батько. Ми говоримо про склад старої громади. Українські романтики боролися за українське слово, за що ще? Дальше читає зі спогадів Чикаленка, як він їздив купувати землю аж за 100 верст і коли побачив переселенців на Сибір, то стало йому соромно. Хто були ці переселенці?

Ст.-Черних.: Українці.

Любч.: Куди їхали?

Ст.-Черних.: На Зелений Клин.

Любч.: Отже Чикаленко мріяв оселитися серед заможнього козацького населення для своєї українізаторської роботи.

Ст.-Черних.: Серед козацького населення.

Любч.: Серед заможнього населення. Як же тут вяжеться ваше бажання зробити всіх селян мілонерами?

Ст.-Черних.: Ну, а тепер я вас запитаю: ви не хочете, щоби всі селяни стали міліонерами?

Любч.: Я не про те... Отже Чикаленко хотів оселитися серед заможнього населення?

Ст.-Черних.: У нас були не тільки Чикаленки, а й Драгоманови...

Любч.: Про Драгоманова вже була згадка... Українська буржуазна інтеліґенція не йшла ніколи з народом. Пригадайте 17, 18 рік... Центральну Раду../ Гетьмана... Чи не було повстання проти гетьмана випадковим?

Ст.-Черних.: Ні, не було випадковим.

Любч.: Може ви визнаєте Скоропадського Українцем?

Ст.-Черних. (з обуренням): Та що ви, бога не боїтеся! Який він Українець...

Любч.: Входила партія с.-ф. в Національний Союз?

Ст.-Черних.: Входила.

Любч.: Чи дали при гетьманові українське кіно?

Ст.-Черних.: Ні, не дали.

Любч. нагадує Старицькій-Черняхівській, як вона виступала ґенеральним промовцем в імени партії, вітаючи гетьмана підчас його візити до українського клюбу.

Ст.-Черних.: Мене на ґвалт привіз на цю візиту покійний М. С. Синицький, бо в таких випадках завжди краще було, на його думку, виступати жінці.

Любч.: Ну, а Шемета ви знаєте?

Ст.-Черних.: Так. Заїлий, завзятий, як націоналіст. Дальше не знаю.

Любч.: Шемет був головою хліборобів-власників, основною опорою гетьманської влади. Отже стара українська інтеліґенція, кожна по своїй партійній ідеї знайшла свою владу?... Ну, а де ви були на той час?

Ст.-Черних.: Я завше працювала там, де була чорна робота.

Любч.: І серед селян та робітників?

Ст.-Черних.: Не мала чести тоді бути там.

Любч.: Партія с.-ф. була проти повстання проти гетьмана?

Ст.-Черних.: Проти повстання був ЦК.

Любч.: Так партія с.-ф, була проти повстання?...

Ст.-Черних.: Я боюсь, що провалюсь на іспиті. Але я не політик. Отже по мойому виходить, що ЦК не міг вирішити справи без загальних зборів.

(Дальше буде).

П. Ковальчик.

„НА ОБРІЮ ЩАСТЯ".

Він був ще малим хлопчиком, як йому неня кохана чудну казку казала.

Малий, з золотим волосячком, з синіми мов глибінь неба очима, уважно слухав чарівної казки, яка плила надійними словами з серця дорогої нені.

Це була казка про щастя.

„За сімома горами, за сімома ріками, ген-ген на обрію сонця, сяє красне щастя"...

І сумними очима дивилась за сонцем, як казку цю чудну йому відкривала.

Мабуть неня бажала влити йому в серце вічну жадобу щастя; хотіла зродити в його душі величне стрімління до красного щастя, бо в його серцю є соняшна мрія несхвитного щастя...

Босими ногами біг він по широких пасовисках, уганяючи за пасучимся стадом, а все споглядав за сонцем, шукаючи щастя...

Перейшов усі трудні стежки, драпаючись на верхи високих Карпат, глядячи в далекий світ, коли сонце за гори сідало.

І виріс він; молодцем став, школу перейшов, в книжках шукаючи цього щастя. Та не досягнув його...

Вічно мріяв про нього.

*

У ніч чарівниченьку він серденьком мріяв.

Животворна сила молодої весни царила довкруги й напувала жадобою щастя серця молодих.

Ясні зірки засяли діямантовим своїм світлом і разом з молодим серпанком купалися в темних хвилях широкого океану.

Він сидів при березі.

Об беріг хлюпотіли неспокійні хвилі; блакитна даль наче топилася в безконечному океані; а він споглядав у цю безкрайну даль і зірки шукав.

Долі він, зірки своєї в пітьмі цій шукав...

*

Він стрічки мережав,
Чарівні, діточі сни снував.
Він вічно лиш мріяв і мріяв,
З них щастя, надію малював.
Та це тільки стрічечки, пусті тільки сни.
Він щастя луч кликав!
Любови й сили, огню життевого душа його прагнула!

Зневіра часами його вже колола.

Світ такий красний. Так тягне в вир життя, так хочеться жить, молодим вічно буть, не знати журби, ні суворости долі, дійсности зла!

Нераз він бажав переродитися в дрібнесенький атом і зайти в найдальші закутини роскішної природи, забути єство людини, не знать більше думки, бажань ані мрій; лиш бути і жити без журн, без зла!

Та ні! Йому неня цю казку про щастя не дурно казала.

І він бажав щастя і зловити його мусить...

Після бурі й зливи знов сонце засяло.

Сімколірною веселкою воно в хмарах відбилось.

Сімколірна веселка!

За сімома горами, за сімома ріками сімколірна веселка!

От там мрія щастя!

І линув він за гори, за ріки, далеко, де веселка сімколірна його дурманила...

Та хмари розбились, розплились безслідно, сімколірна веселка ізблідла й щезла, а сонце погідне на небі засяло у величі повній!

Сімколірна веселка це не промінь щастя; це відбитка сонця, несхвитна, зрадлива, як щастя надія...

Зрадлива надія на щастя далеке, а всеж серце прагне, шукає цього щастя.

Вона...

Його дівчина люба.

Був час, що він згордів нею, а вона не зрозуміла його.

Він, замісць рожі, чомусь терня шукав...

І коли терня глибоко його в серце вкололо, і кровю нещасне широко залило, вона рожі знов квітом йому заквітчалась і рану сердечну любовю згоїла...

І він сказав:

„Вже більше не стану я чуда шукати; не в панських палатах, не в красних панятах, не в їх діямантах є щастя, а в щирому серцю, у спільному роді, з якого походила люба моя, є сила любови, краса життєва!"

Шукаючи щастя, він мусів перш загубити її, щоби віднайти й скріпити себе...

Це було у тиху, у ніченьку літню, як зірки на небі і місяць повненький свій чар розсівали...

* * *

Вони знов разом.

Його серце дихало надмірною радістю, і сила, божеська сила у груди росла.

Серед роскішного аромату невинних квіточків, у золоті світла промінів сонця — вони одні, молоді, щасливі...

Схиливши кудряву головку на його грудь, вона ніжно й лагідно гляділа йому в очи.

З піввідкритих рожевих уст легесенький і рівний віддих теплом благодати наповняв кров йому в жилах, а близкість дівочого тіла, тепло його — обнімало роскішю...

Він, повний щастя, голубив-тулив свій скарб, щоби вже більше не загубити його, а злитися з ним на віки й жити в щастю й любови...

Руки її крилами невинного ангела його обгортали, малиново-солодкі уста впилися в жадні його губи — і так в любови злились в одно, передаючи собі взаїмно всю глибину душ, увесь огонь сердець!

І тіни гріха не було.

Мов двоє щасливих, невинних дітей, без гріха, обнявщись, раділи, сповиті чарами мрій...

Повна щастя, вона позирала йому в очи, слідила, хотіла вичитати в його лиці, в очах його глибину серця.

Як відповідь, заспівав їй пісню.

Вона вслухана дрожала й плакала.

„За ці карі очи серце, душу-б дав!"

„Це наша пісня. Не забудь! Співай її тільки для мене"... ледви чутно прошепотіли її губи...

І він радий, найбогатший у світі, ще кріпше голубив найдорожчий свій скарб і жадно спивав сльози щастя, сльози вірної любови...

* * *

Сходило ясне сонце.

І мов говорило: „Не мрій, а працюй! Не спи, а борись! З народом за нарід, за волю й добро — йдіть лиш разом! Там вічна любов!"

Вони пішли до сонця — народа-любови.

Пішли, щоби жити!

О, Нене щаслива, радій в святім небі, Твій син є на обрію щастя, жадобу котрого Ти в серцю його зродила...

СЕЛЯНСЬКА НУЖДА.

(Допис з Підгаєччини).

Наше село находиться тепер під матеріяльним оглядом над берегом пропасти.

Сумніваюся, чи міродайні чинники взагалі здають собі справу з того, яку нужду переживає під сю хвилю село.

Тяжке фінансове положення держави, ряд інфляцій та політика, зміряюча до того, щоби для зрівноваження буджету видушити від громадянина як найбільше гроша в виді ріжних податків, доводить громадянство до руїни.

Тому, що явища господарські є тісно звязані з явищами моральними, то за зубожінням матеріяльним опанувало суспільність зубожіння моральне; не маючи змоги заробити чесно на прожиття, громадянин поставив собі за ціль душити з ближнього, що тільки вдасться видушити.

Душить держава, душить і громадянин громадянина, а що країна наша рільнича, то остаточно весь натиск паде на темне і незорганізоване село, яке, хоч само худе, має заспокоювати захланні апетити всіх.

Що тисне наше село.

Передівсім тиснуть його великі податки.

Хоч дохід селянина з року на рік маліє, то мимо того як держава, так і т. зв. самоуправні уряди стараються свій уділ, побираний в формі податків, збільшити.

В 1929 р. вимірено в нашому повіті доходовий податок таким селянам, які дотепер взагалі не знали, що значить доходовий податок. Хоч закон про доходовий податок виразно усталює у рільників до 30 гектарів поля дохід на 2 кірці жита з одного гектара, то уряд скарбовий усталив дохід на 2 кірці збіжа з одного морга, а за ціну збіжа приняв 40 зол. за 1 корець.

Великим нещастям села є те, що стягання ґрунтового податку віддала держава громадам. Ледви, чи здає собі хто справу, яких надужить допускаються деякі несовісні війти та громадські секретарі, на які тисячі обкрадають вони неграмотних селян та в який спосіб прибільшують той податок через ріжні упімнення та екзекуційні належности (Бурканів і Золотники).

Знаю випадок, де селянин, який має сім парцель, обнятих семи позиціями, заплатив за кожду позицію по 1.50 зол. титулом упімнення та належитости екзекуційної, хоч ніякого упімнення не одержав (Котузів).

Виділ повітовий стягає титулом податку дорогового 85% ґрунтового податку, а коли до того додамо 2% місячно як відсотки проволоки, належитість за упімнення й екзекуцію, то сума того податку значно побільшиться.

Додаймо до того ріжні громадські додатки, як шарварки, будова школи, конкуренція та кошти стягнення тих додатків, то дістанемо невеселий образ обтяження селянина.

Найкраще про нужду села свідчить факт, що в Підгайцях нема ні одного телеграфічного стовпа, на якому не булоб наліплених 1—2 ліцитаційних едиктів.

Дальше тиснуть наше село високі грошеві кари, передовсім адміністраційні. Карають постерунки, уряди громадські, староство. І низшої кари від 5 зол. майже нема. Карають передовсім за провини, які поліція кваліфікує як політичні. Селянин до тих кар так привик, що часом навіть не застановляється, за що і кому платить. В листопаді 1929 р. приарештовано в Шумлянах якогось волоцюгу, котрий накладав на селян і стягав грошеві кари за те, що зле складали тютюн!

І не тому селяни платили, що темні. Ні, серед теперішнього хаосу законів і кар вони вже цілком забувають, де границя законности.

Великою язвою нашого села є каси хорих. Їх тягар найкраще відчувають ті селяне, які мали спроможність поставити собі хатину. Контрольори каси хорих не провірюють, хто будував тим селянам будинки, чи самі стали робітники, чи найближча рідня; вони знають тільки те, що господар побудував будинок та повинен заплатити за се оплату до каси хорих.

Що селяне не знають приписів того „добродійного" закона, то звичайно платять, махаючи рукою на всякі рекурси, тим більше, що рекурс не встримує екзекуції, а каса хорих, не ждучи на вислід рекурсу, зачинає екзеквувати свою претенсію.

Нищать наше село процеси цивільні і карні, а передівсім високі судові гривни, які не стоять в ніякім відношенню до зарібків селянина, та високі оплати карного поступовання для державного скарбу. Хоч польська процедура карна виразно постановляє, що суд може звільнити сторону від коштів поступовання карного, якщо узнасть, що стягнення тих коштів булоби для сторони або її родини утяжливе, то такого случаю звільнення я не чув. Відписується кошти поступовання карного тільки тим, з яких екзекутор судовий для браку майна не може нічого стягнути. А що у ½ до 2-морґового селянина все щось найдеться до зафантовання, то селянин зовсім не користає з тої полекші закона.

Коли я в кількох випадках вніс з Повітової Народньої Канцелярії УНДО кільком селянам, засудженим за політичні проступки, прохання о відписання тих коштів, то се викликало страшний гнів урядника карного відділу підгаєцького суду, який заявив мені, що я не є оборонцем всіх покривджених, та загрозив внесенням карного донесення на урядовця Повітової Народньої Канцелярії УНДО за покутну писарку.

Видно, що суди дбають за те, щоби для державного скарбу витиснути як найбільше.

Коли до наведених тут тягарів додамо ще примусову асекурацію, прямо лихварські відсотки проволоки від податків (1% місячно від податку ґрунтового, 2% від асекурації), належитости за упімнення й екзекуцію тих данин, лихварські відсотки від приватних довгів, то доперва тоді дістанемо бодай частинний образ теперішнього обтяження нашого селянина.

З яких-же доходів має наш селянин покрити всі ті видатки?

Розуміється, що з тих кількох кірців збіжа та бульби, які відбирає собі і дітям від уст, щоби спродати на найконечніші потреби.

Та теперішні ціни селянських продуктів не повертають навіть вложеної в них праці. Яйце коштує 5 сот., 1 корець ячменю чи вівса 11 зол., жита 15 зол., пшениці 25 зол., бульби 3 зол., а до того ніхто не хоче вже тих продуктів купувати.

В богатьох селах нашого повіту садили селяне тютюн; напрацювалися коло него, а коли в грудни та січни відвезли свій тютюн до фабрики тютюну в Монастириськах, то там закваліфіковано більшість тютюну як неужиток, за який нічого не заплачено. Страта, яку понесли селяни нашого повіту на тютюні, виносить найменше сто тисяч долярів. Нова розпука огорнула селянські хати, бо селянин думав, що всі драчки покрие з узисканої за тютюн готівки, а тут не тільки нічого за свою кроваву працю не дістав, але кромі того фабрика тютюну зажадала звороту зачетів, уділених весною м. р. на тютюн.

Лихварі дістали нове поле до визиску. — Перед кількома днями радилася мене одна селянка з Вербова. Винна 40 золотих. Віритель жадає звороту 40 зол. або підписання тримісячного векселя на 60 зол. Що їй робити?

Таке питання ставить собі сьогодня кождий селянин, очікуючи кождої хвилі кількох екзекуторів на своїм подвірю.

Страшно робиться купцеви, реміссникови, лікареви, адвокатови і т. п., бо всі чують, як під тисненням тої машини, яка старається як найбільше видушити з громадянина, тріщить селянська „сема" шкіра.

Не розуміють сього правдоподібно тільки ті, які стоять коло тої машини, та все більше тиснуть та тиснуть, забуваючи, що руїна селянина буде їх власною руїною.

(Підпис зі зрозумілих причин пропускається).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПІТСБУРГ, ПА.

Свято Шевченка.

Українці з Пітсбурґу мали нагоду бути на многих концертах в минулому році, та з жадного не вийшли так підкріплені на дусі, як зі свята 116 річниці уродин Тараса Шевченка, що відбулося дня 23. березня ц. р.

На це зложилися дві причини. По перше, свято відбулося зеднаними силами всіх парохій, товариств і братств (явище дуже рідке в історії нашої еміґрації), по друге, концертова програма була коротка, але добре виконана.

Свято розпочалося вступним словом підхор. Іванова, активного члена визвольної боротьби. Слова цього молодого, стрункого стрільця, зодягненого в стрілецький однострій, зробили миле враження на зібраних. В короткій промові він представив значіння Т. Шевченка для українського народу, його велич, а при кінці заявив, що Укр. Армія, котрій не вдалося розбити ворогів, таки розірве ще кайдани і виконає заповіт Кобзаря.

Опісля слідували хорові продукції Національного Хору з Арнолд, які під проводом о. Сенчука випали гарно. Взагалі цей гурток співаків здобуває собі славу і признання в нашій околиці. Їхні чудові костюми зливаються в одну нерозривну гармонію з приємними голосами.

Сольо пані Галендової викликало бурю оплесків, а й соля п-и Пастернак, п-и Ґені Сенчук і о. Сенчука випали добре.

Надзвичайний запал викликала деклямація молодої української студентки п-и Марії Бек. Перебрана за українського козака, вона віддеклямувала „Посланіє", з таким чуттям і піднесенням, що серце кожнього слухача почало скоріще битися, а в душі мішалися сум, радість, обурення, гнів і охота до боротьби.

Кульмінаційною точкою програми була добірна і річева промова п. В. Кедровського. Він розповідав про життя, страждання і муки нашого поета, та яскравими красками змалював боротьбу українського народу за визволення. Він сказав, що Шевченко казав боротися так довго, аж доки прапор волі не розвинеться над всіми землями України, та що Українці мусять виконати його волю, бо тільки в своїй хаті своя правда і сила і воля.

Свято закінчено гимном „Ще не вмерла" і всі розійшлися бадьорі домів.

Що свято відбулося, це заслуга Стрілецького Гуртка ч. 4., а головно підхор. Іванова, який не жалував ні праці ні фінансів, щоб тільки спільними силами і відповідно помянути Шевченка. Він то в стрілецькій витревалости поборов всякі труднощі і довів діло до кінця.

Також православна громада з о. Весоловським на чолі причинилася богато до успішного переведення свята, бо на кожньому кроці її члени брали активну участь і підпирали справу.

Вкінці зазначу, що Українці з Пітсбурга радо витають новозаснований Український Стрілецький Гурток і всіми силами будуть старатися підтримати стрільців морально й матеріяльно в їхній патріотичній роботі.

Учасник.

Злобний.

— Чи то був „жалібний марш" Шопена, що ви тепер грали?

— Так. А як подобається вам моя гра?

— Сумніше не могли ви, пані, грати.

НОВІ КНИЖКИ.

„ХАРАКТЕРИЗАЦІЇ В АМАТОРСЬКІМ ТЕАТРІ".

Накладом філії Т-ва „Просвіта" в Коломиї видано гарну й чепурненьку книжку Олекси Скалозуба під повищим називаском. Книжка ця означена як число перше „Бібліотеки Аматорського Театру". На сторінках, добре ілюстрованих, а головні ілюстрації пороблені в фарбах, докладно подані вказівки, як характеризувати свої лиця артистам театру, що так дуже потрібно нашим аматорам.

У початку книжечки подані докладні інструкції про міміку лиця, що дуже важне для наших аматорів, які часто замісць сміху на лиці зображують плач, а замісць переляку здивовання й т. д. Або підчас гри роблять своє лице деревляним, не вміючи й не знаючи, як відбити на нім те, що переживає артист відповідно до своєї ролі.

Така докладна й дуже цінна книжечка повинна бути на столі кождого аматора, а особливо тих, хто проводить народними театрами. Багато ілюстрацій дає можливість аматорам вибрати собі тип, яким він має схарактеризуватися для певної ролі, а це також надзвичайно важне, бо характеризація взагалі справа важна в театральному життю й не кожен має дар уміння вигадати з власної голови тип, який підходить до певної ролі. Тому для підбирання типів ця книжечка також багато може пособити кождому аматорові.

У відділі користування фарбами докладно розказано, якими фарбами й коли треба користуватися, в якому порядку фарби накладаються, як їх змивати з лиця, як наклеювати штучне волосся на лице й т. д. Появу такої книжки мусить привітати кожен аматор і навіть артист професіоналіст, якому вона також може стати в великій пригоді, не зважаючи на його знання й уміння характеризуватися.

„ПО РІДНОМУ КРАЮ".

Накладом Михайла Таранька у Львові видано цікаву книжечку, написану відомим українським історіком, професором Дмитром Дорошенком. Це в формі записок подорожуючого, гарною мовою й цікаво написане оповідання про деякі части української історії, географічний опис певних місцевостей, коротко описані риси українського побуту, що відріжняють Українців від їх сусідів.

Книжечка читається з великим інтересом і легко. Вона однаково цікава й читачеві добре освіченому та знаючому історію, географію й побут свого народу, бо вона пригадує йому й яскравими фарбами змальовує те, чого він колись учився і буває, що вже призабув, а також і тому читачеві, котрий не мав нагоди вчитися в школах українознавства. Автор описує головні міста на Гетьманщині, на Поділю, на Волині й чудесну столицю кримських ханів, Бахчисарай.

В кождій стрічці він воскрешає давно минулі часи слави українського народу й поруч дає порівнання нашого народу з його сусідами. Це великий вклад в популярно-народню літературу, яка взагалі в нас дуже бідна. Лише треба побажати, щоби цим першим числом книжки розпочалося видання дальших книжочок по українознавству, щоби український читач з народу зміг у легкій, популярній і цікавій формі ознайомитися зі своїм рідним краєм та полюбити його ще щиріше за його красу та за його прекрасне минуле.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

І ще одна попращала нас, ще одна в холодній могилі у вічнім сні знайшла спокій після життєвих турбот.

Не сказала прощального слова до своїх рідних та до нашого жіноцтва, бо смерть нагло вхопила її в свої обійми.

В день 5. IV. ц. р. йшла Юлія Міляновська вулицею й попала під колеса автомобілю, а там і смерть вхопила її і вичеркнула зі списку живучих.

По кількох днях сестрицтво Пресвятої Богородиці, відділ 216 УНС, у Вест Пулман, відпровадило покійну на місце вічного спокою. Не побачила вона рідної землі, не вкрила її могили буйна галицька трава й лиш мандрівний вітер в Радехівщині, з якої покійна походила, прошепче тихо-нечутно оте жалісне прощальне: „не верне вже".

Покійна належала до Союза від дня 20 марта 1921 р. Своєю спокійною вдачею уміла здобути собі любов українського жіноцтва, яке в її похороні взяло масову участь. Також усе українське громадянство з Вест Пулман віддало покійній поклін та належну пошану своєю численною присутністю на похороні.

Покійна лишила чоловіка й одного сина, який не може у нічому знайти розради в розпуці після утрати дорогої матери. Своє майно лишила синови.

Хай американська земля, що своїм холодом обняла її замість рідної, буде їй легкою, а в могилі хай сняться їй сни про гарне майбутнє народу.

Покійна походила зі села Мазярні Вовчикової, радехівського повіту, і давно вже покинула рідну землю, до якої не вернула більше.

Вічна їй память!

Катерина Шемердякова, секр.

С. М.

ПРИ ПРАЦІ В ЧУЖИНІ.

(в шапі).

Люблю в заводі працювати
При машині —
І пісні тужиї співати,
З думками мріти-розмовляти
В самотині
У вільній хвилині.

Тоді думками я злітаю
В місця рідні;
Розради там я все шукаю
І скорбну душу розважаю
На чужині
У смутку годині.

Як в вікно нищечком завіє
Вітер сходу —
Тоді ворушаться всі мрії
На кращу доленьку надії:
На свободу
Для мого народу...

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ҐРІНПОЙНТ, БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 3-го травня, в годині 7.30 вечером, в галі Словенській, 724 Leonard Street. Проситься всіх членів прибути на сі збори, бо є важні справи до полагодження. Збори мали відбутись 10-го травня але перенесено, бо того дня маємо Баль. На сих зборах кождий член безуслівно має взяти два тікети на сей баль. — В. Сеніщин, предс.; Т. Шевчук, кас.; Д. Баґрій, секр.

ПОЗІР! — МЕНВИЛ, Н. ДЖ.!

Подається до відома всім членам Українського Драматичного Кружка ім. Т. Шевченка, що

ЗБОРИ

відбудуться

В НЕДІЛЮ, 4-ГО МАЯ 1930 Р.

в годині 4-тій пополудни в п. ВАСИЛЯ ВОЗЬНОГО.

Перше будуть збиратися місячні вкладки, а потім будуть наради в справі укр. дїточої школи. Проситься всіх членів прибути як також приправадити з собою хоч по одному членови. Укр. Драмат Кружок старається зорганізувати всіх Українців, як старших так і молодших. 101

Василь Возьний, секретар.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК, Н. Й. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ КОМІТЕТУ ОДНОСЕЛЬЧАН С. КОЦУРІВ

уряджується

ВЕЛИКИЙ МАЙОВИЙ

БАЛЬ

В СУБОТУ, 3-ГО МАЯ 1930 Р.

(SATURDAY, MAY 3rd, 1930)

В УКР. РОБ. ДОМІ,

66-68 Іст 4-та вул., Ню Йорк.

Початок в годині 7-мій вечер.

Вступ 50 центів.

На сей баль комітет запрошує всіх до якнайчисленнішої участи, бо весь дохід піде на докінчення будови читальні Просвіти в селі Коцурові. За добру музику, смачні перекуски і легкі напитки ручить

101-2 Комітет.

ПОЗІР! CENTRAL FALLS, R. I.!

ТОВАРИСТВО ІМЕНИ ІВАНА ФРАНКА,

відділ 93 Укр. Народ. Союза,

відіграє

ПРЕДСТАВЛЕННЄ

НАЙМИТ

песа на 4 дії з сільського життя

В НЕДІЛЮ, 4-ГО МАЯ 1930 Р.

В ГАЛІ ПУЛАСКОГО,

518 MILL STREET.

Початок в годині 6-тій вечером.

Вступ 50 цнт., діти 15 цнт.

Запрошуємо всіх Українців місцевих і околичних прибути на це представлення, яке перший раз ґрається в нашій околиці. Представленнє дуже гарне і інтересне. 95,101

ПОЗІР! БАЙОН, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАР. ДОМУ

устроюється

ПЕРШИЙ МАЙОВИЙ

БАЛЬ

УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ

В СУБОТУ, 3-ГО МАЯ 1930 Р.

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ,

35 WEST 19th ST., BAYONNE, N. J.

Початок в годині 6-тій вечер.

Вступ 50 центів.

На сей баль запрошується українську молодіж з Нюарку, Ню Йорку і Джерзи Сити, як також і старших. На сім бали старші будуть мати нагоду побачити, як українська молодіж вміє забавлятися. За добру забаву ручить — Комітет. 101

ПОЗІР! — YOUNGSTOWN, OHIO!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ПАРОХІЇ

устроюється

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 3-ГО МАЯ 1930 Р.

(SATURDAY, MAY 3rd, 1930)

SULLIGAN HALL,

521 SALT SPRING RD.,

YOUNGSTOW, OHIO,

недалеко угорської церкви на Стілтоні.

Початок, в годині 7-мій вечер.

Вступ; для мущин 50 центів, для женщин 25 центів.

Українці і Українки! Приходіть численно на сей перший весняний баль, на якім дуже гарно забавитеся. Приходіть самі і запрошуйте своїх знакомих. На балі буде приґравати першорядна музика. За добру забаву ручить

101 Заряд Балю.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ОТСЕЮ ДОРОГОЮ ЗАПРОШУЄМО ВСІХ УКРАЇНЦІВ ГРОМАДЯН НЮ ЙОРКУ І ОКЛИЦІ НА

СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ ЛЬОКАЛЮ

УКРАЇНСЬКОГО РЕПУБЛИКАНСЬКОГО КЛЮБУ

яке відбудеться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 4-ГО ТРАВНЯ (MAY) 1930 РОКУ

О ГОДИНІ 5-тій ПОПОЛУДНИ,

46 ST. MARKS PLACE (8th St.), NEW YORK CITY

БУДУТЬ ГОВОРИТИ:

Д-р А. БОРАК, предсідатель Клюбу.
Mr. H. MURRAY JACOBY, Chairman Natur. Cit. Div. of Nat. Republ. Party of New York State.
Пан ОМЕЛЯН РЕВЮК, головний редактор „Свободи".
Mr. JAMES F. LA SALLE, Executive Secretary Natur. Cit. Division.
Hon. L. LEFKOVITZ, Assemblyman.
Пан Д. ГАЛИЧИН, лідер Клюбу.

Крім офіціяльної частини — ТАНЦІ І ЗАБАВИ.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

101 КОМІТЕТ.